

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ సప్తాశీతితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ సప్తాశీతితమః సర్గః ॥

భరతస్య మూర్చ్ఛయా గుహస్య శత్రుఘ్నస్య మాతృణాం చ దుఃఖం
సంజ్ఞామాప్తస్య భరతస్య గుహం ప్రతి శ్రీరామప్రభృతీనాం
భోజనశయనవిషయే ప్రశో గుహేన తం ప్రతి సంపూర్ణవృత్తస్య వర్ణనం

గుహస్య వచనం శ్రుత్వా భరతో భృశమప్రియం |
ధ్యానం జగామ తత్రైవ యత్ర తచ్చృతమప్రియం || 2.87.1 ||

సుకుమారో మహాసత్త్వః సింహస్కంధో మహాభుజః |
పుండరీకవిశాలాక్షస్తరుణః ప్రియదర్శనః || 2.87.2 ||

ప్రత్యాశ్వస్య ముహూర్తం తు కాలం పరమదుర్మనాః |
ససాద సహసా తోత్రైర్హది విధ ఇవ ద్విపః || 2.87.3 ||

భరతం మూర్ఛితం దృష్ట్వా వివర్ణవదనో గుహః |
బభూవ వ్యథితస్తత్ర భూమికంపే యథా ద్రుమః || 2.87.4 ||

తదవస్థం తు భరతం శత్రుఘ్నోఽనంతరస్థితః |
పరిష్వజ్య రురోదోఽచ్చైర్విసంజ్ఞః శోకకర్శితః || 2.87.5 ||

తతః సర్వాః సమాపేతుర్మాతరో భరతస్య తాః |
ఉపవాసకృశా దీనా భర్తృవ్యసనకర్శితాః || 2.87.6 ||

తాశ్చ తం పతితం భూమౌ రుదత్యః పర్యవారయన్ |
కౌసల్యా త్వనుస్మత్యైనం దుర్మనాః పరిషస్వజే || 2.87.7 ||

వత్సలా స్వం యథా వత్సముపగుహ్య తపస్వినీ |
పరిపప్రచ్ఛ భరతం రుదతీ శోకలాలసా || 2.87.8 ||

పుత్ర వ్యాధిర్న తే కచ్చిచ్ఛరీరం ప్రతి బాధతే |
అస్య రాజకులస్యాద్య త్వదధీనం హి జీవితం || 2.87.9 ||

త్వాం దృష్ట్వా పుత్ర జీవామి రామే సభ్రాతృకే గతే |
వృత్తే దశరథే రాజ్ఞి నాథ ఏకస్త్యమద్య నః || 2.87.10 ||

కచ్చిన్న లక్ష్మణే పుత్ర శ్రుతం తే కించిదప్రియం |
పుత్రే వా హ్యేకపుత్రాయాః సహభార్యే వనం గతే || 2.87.11 ||

స ముహూర్తం సమాశ్వస్య రుదన్నేవ మహాయశాః |
కౌసల్యా పరిసాంత్యేదం గుహం వచనమబ్రవీత్ || 2.87.12 ||

భ్రాతా మే క్వావసద్ రాత్రౌ క్వ సీతా క్వ చ లక్ష్మణః |
అస్వపచ్ఛయనే కస్మిన్ కిం భుక్త్వా గుహ శంస మే || 2.87.13 ||

సోఽబ్రవీద్ భరతం హృష్టో నిషాదాధిపతిర్గుహః |
యద్విధం ప్రతిపేదే చ రామే ప్రియహితేఽతిథౌ || 2.87.14 ||

అన్నముచ్చావచం భక్ష్యాః ఫలాని వివిధాని చ |
రామాయాభ్యవహారార్థం బహుశోఽపహృతం మయా || 2.87.15 ||

తత్ సర్వం ప్రత్యనుజ్ఞాసీద్ రామః సత్యపరాక్రమః |
న హి తత్ ప్రత్యగృహ్లాత్ స క్షత్రధర్మమనుస్మరన్ || 2.87.16 ||

నహ్యస్మాభిః ప్రతిగ్రాహ్యం సఖే దేయం తు సర్వదా |
ఇతి తేన వయం సర్వే అనునీతా మహాత్మనా || 2.87.17 ||

లక్ష్మణేన యదానీతం పీతం వారి మహాత్మనా |
ఔపవాస్యం తదాకార్షీద్ రాఘవః సహ సీతయా || 2.87.18 ||

తతస్తు జలశేషేణ లక్ష్మణోఽప్యకరోత్ తదా |
వాగ్యతాస్తే త్రయః సంధ్యాం సముపాసంత సంహితాః || 2.87.19 ||

సౌమిత్రిస్తు తతః పశ్చాదకరోత్ స్వాస్తరం శుభం |
స్వయమానీయ బర్హింషి క్షిప్రం రాఘవకారణాత్ || 2.87.20 ||

తస్మిన్ సమావిశద్ రామః స్వాస్తరే సహ సీతయా |
ప్రక్షాల్య చ తయోః పాదౌ వ్యపాక్రామత్ సలక్ష్మణః || 2.87.21 ||

ఏతత్ తదింగుదీమూలమిదమేవ చ తత్ తృణం |
యస్మిన్ రామశ్చ సీతా చ రాత్రిం తాం శయితావుభౌ || 2.87.22 ||

నియమ్య పృష్ఠే తు తలాంగులిత్రవాఞ్ -
శరైః సుపూర్ణావిషుధీ పరంతపః |
మహద్ధనుః సజ్జముపోహ్య లక్ష్మణో
నిశామతిష్ఠత్ పరితోఽస్య కేవలం || 2.87.23 ||

తతస్త్వహం చోత్తమబాణచాపభృత్
స్థితోఽభవం తత్ర స యత్ర లక్ష్మణః |
అతంద్రితైర్జ్ఞాతిభిరాత్తకార్ముకై -
ర్మహేంద్రకల్పం పరిపాలయంస్తదా || 2.87.24 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అయోధ్యాకాండే సప్తాశీతితమః సర్గః ||